

HAŠKOVINY

Humoresky v mezích zákona

TOMÁŠ SYROVÁTKA
Ilustrace PETR URBAN

HAŠKOVINY

Humoresky v mezích zákona

TOMÁŠ SYROVÁTKA
Ilustrace PETR URBAN

PÁR SLOV MÍSTO PŘEDMLUVY

Autor Švejka byl pouze jeden – originál. Stejně jako jeho dvorní kreslíř Josef Lada. My Češi jsme ale pořád Češi, pitomost zůstala pitomostí a čtenář se taky rád zasměje stejně jako za císařpána.

Autor knížky nahlíží současnost stejně nemilosrdným pohledem, jakým stvořitel Švejka rozkrýval hloupost a absurditu své doby. Neduhy světa možná nepopíšeme za pomoci velkých spikleneckých teorií. Pověstné „jádro pudla“ se často odhalí, když svět nahlédneme optikou vesnice plné komických figurek, jimž se nakonec podobají i ti největší „potentáti“ lidských dějin.

S ostrým a přímočarým humorem textu rezonuje nekompromisní poetika kreslíře Petra Urbana, proslaveného postavičkou Rudy Pivrnce. Podobně jako Josef Lada doplňoval Haškovu tvorbu, i Urbanův vizuální humor se stává rovnocennou součástí publikace, jejímž cílem je především pobavit, ale také si rýpnout tam, kde to naši současnost nejvíc „svrbí“.

*I průměrný cenzor ví,
že s humorem není žádná sranda.*

NÁKAZA V KOZÍM CHLÍVKU

Za všechnu šlamastiku mohla pšíkavá koza. Ta stará nebožačka nezdechla v tichosti doma, ale jako na potvoru přímo na návsi, před očima všech. Stalo se to odpoledne, když ji vedli od místního kozla. A hned jak sebou ta němá tvář sekla na zem, začalo se mezi sousedy šeptat.

„Aby to tak nebyla obyčejná chřipka. To by nám za chvíli mohlo v chlívku pochcípát kdeco.“

„A ještě aby to tak vlezlo na nás,“ křížovaly se sousedky, zatímco mužské osazenstvo šlo celou událost zapít. Jednak kvůli niterné dezinfekci, ale také kvůli principu předběžné opatrnosti, protože „kdo ví, kam celá ta lapálie povede a jestli nám nakonec i tu hospodu nezavřou. Dějinnej precedent by na to byl,“ kázal nad partii mariáše kostelník. „Křesťani v devátém století zbořili Slovanům nejednu Perunovu svatyň. Proč by úředníci bez vyznání nezavřeli na revanš katolíkům hospodu?“ Tváří v tvář neúprosné logice dějin se hospodská jala zatemňovat okna pomocí závěsů, aby bylo kde se ožírat inkognito, až na Čechy zase dopadne doba temna.

Mezitím četnictvo zalarmovalo hejtmana. Byl to muž rázný, ale moudrý, a proto zvyklý se před každým rozkazem náležitě poradit, nejlépe přímo s nejvyšším. S místním okresním zemanem. Za chvíli už podřízení hejtmana

... ZA TO MŮŽEŠ TY, TY KOZD
PITOMA... UČILA JSEM TĚ, ŽE
PŘI PŠÍKAŇÍ SI MÁŠ DÁVAT
PAZNECHT PŘED TLAMU !!!

Papáčka a zemana Slabische obcházeli chlívky a přibíjeli na vrata cedulky s pokyny, co vše je přísně přikázáno a co ještě přísněji zakázáno.

„Omotávat šálu kolem nozder? A jak to té němé tváři vysvětlím?“ pokřikovala selka a ostatní se k ní přidávali. Tou dobou to ale všichni považovali spíš za špatný vtip a nikdo si neuměl představit, jaké nadělení pojde z toho, že na rynku pošla koza. Se zákazy se roztrhl pytel. Nejdřív to nikdo nebral moc vážně, ale když došlo na zákaz vycházení z chlívků, vypuklo na vsi málem povstání: „Kdo to kdy slyšel, aby boží tvor nesměl několik dní na světlo boží?“ volali rozezlení vesničani do oken zemanovy chalupy.

Slabisch se schovával za záclonou a raději moc nevykukoval. „Já mám silnou kůži, ale jsem sláb v mluvním projevu. Obzvláště v tomhleto kultivovaném. Řekněte všechno lidem vy,“ vyšoupl Slabisch hejtmana Papáčka do okna, takže se tam před rozezleným davem chvíli střídali jako svatí na orloji.

„Však oni to v chlívku pár týdnů vydrží, vždyť je to jenom dobytek, tak co!“ uklidňoval Slabische hejtman a pro jistotu na návěs poslal svoje muže v uniformách, aby bylo vidět, že pořádek dělá přátele. „Chvíli to ta zvěř nějak přečká. Jde nám přece o lidi!“

Jenomže i čtyřnozí tvorové mají svoji hlavu a v chlívku je nikdo dlouho neudržel. Svobodná pastva je svobodná pastva a čerstvý luft udělá dobře všem, i marodům. Nařízení nenařízení.

„Vidíte, vidíte! Já jsem od začátku říkal, že s dobytkem se nesmí zacházet v rukavičkách,“ hartusil hejtman.

„Před týdnem tady pšíkala jedna koza, teď už nám kýchá i kdejaké prase. Hepčí!“ zlobil se hejtman a otíral si nos kapesníkem, až by ho slušnému člověku bylo líto.

A bylo huř. Jediný, kdo si mnul ruce, byl obecní ras.

„Jestli to takhle půjde dál, budeme nakonec muset celou vesnici preventivně podpálit, a to přece nikdo nechceme,“ pronesl výhrůžně zeman.

I když byl teprve podzim, nemoc se šířila krajem jako písňě o Štědrém večeru. Příští neděli už v kostele ani v hospodě neseděl nikdo, kdo neměl kolem pusy omotaný šátek nebo šál, a lidi si od sebe odsedali jako malomocní. V každém stavení se vařil čaj s rumem, protože už se dávno nemarodilo jenom ve chlívech, ale zimnicí se třásl osel i četník, poslanec i vůl.

„Kdo bude na ostatní kašlat, bude pro blaho všeho lidu poslanej na jatka a snědenej v jitrnicích,“ navrhoval na schůzi řezník, protože kvůli nedostatku nenakažených pašíků si už ani on nepamatoval, kdy na vsi naposledy proběhla veřejná zabijačka. Tajně, to byla ovšem jiná. Sousedí každou chvíli zařízli nějakou svini. Ale hezky beze svědků, a řezník z toho neměl nic. A tak se dopisem obrátil na samotného hejtmana. „S ouctou Vás zapřisáhám, náš nejvyšší! Přece ze strachu ze smrtelný chřipky neumřeme dobrovolně hladý! To mi nejde na můj pitomej rozum. Nezasloužíme si, abyste na nás jen pohlédl, náš nejvyšší, ale řekněte jen slovo a my se zase normálně nažerem v hospodě jako dřív,“ prosil řezník hejtmana tak úpěnlivě, až mu na dopisní papír ukápla slza.

Ale hejtman je jednou hejtman a jen tak se obměkčit nedá. Ani za plný trakař jitrnic. Jenomže plný trakař dopisů a stížností, který příští ráno doručil pošťák, to už bylo horší.

„Celá tahlencta chřipka není jen tak, my obyčejní lidi na to sami nestačíme,“ děl hejtman Papáček a dodal rozhodně: „Ale já vím, co udělám, já se o tom pojedou poradit rovnou s černošským papežem nebo s tureckými jenerály nebo třeba až s carem do Moskvy...“ Zatvářil se co nejmoc státnicky a začal dumat, jestli by si neměl dát vypíchnout aspoň jedno oko, aby na poštovních známkách vypadal víc jako bratr Žižka.

„To by se vám tak líbilo... Než se vrátíte od báťušky, celá ta lapálie přejde, a já tady budu zatím na všechno sám jako kůl v plotě, to jste teda uhádl,“ nesouhlasil s hejtmánovým odjezdem zeman Slabisch a naříkal, jak je to zemanování těžká věc, když si každé hovado dělá, co chce.

„Musíme nepříteli čelit všichni společně,“ shodli se nakonec oba představení obce. Hejtman vydal rozkaz, aby četnictvo vyndalo želízka a všechny občany jednoho po druhém připoutalo, takže všichni dohromady vytvořili dlouhý řetěz, který sahal od jednoho konce vesnice ke druhému. „A teď jsme v tom všichni společně, vy bando,“ volali přední mužové obce, „jen společně to zvládneme!“

A tak ve vesnici omarodili všichni jeden po druhém, ale s disciplínou a hezky po pořádku.

Inu, je to veliké štěstí, když člověk ví, že nad ním někdo bdí a za všech okolností mu poví, co má dělat. Jinak

by musel mít každý z nás vlastní rozum a byli bychom na tom hůř než hovádka boží, o která se vždycky postará moudrá ruka hospodářova.

*„Dobrý člověk ještě žije,“
napsal jeden spisovatel optimisticky.
Ale zajímal se někdo o to,
jestli se ještě dobře žije člověku?*

O POHLAVNÍ ROVNOPRÁVNOSTI U KANÁRŮ

V hostinci se sešli chovatelé a chovatelky kanárů.

„Jídloooooo!“ zvolala hostinská a pokoušela se talíři vytlačit lejstra rozložená před komisí.

„Drůbež? Pro milovníky ptáků? Není to skoro kanibalismus?“ odháněli hospodskou vystavovatelé.

Stařena usoudila, že až přijde hlad, půjdou názory stranou, a nechala zatím krmit odležet na stolku v chodbě.

Až do té chvíle probíhala soutěž kanárů obvyklým způsobem. Stůl u okna zabraly hodnotitelky samic, zatímco stůl nejbliž u záchodků obsypali porotci samců, neboť to tam nevábně zavánělo.

„Až pronikneme na světovou soutěž, to bude jinačí úroveň. V Casablance nám hovna smrdět nebudou, kolegové!“ zasnul se pokladník o exotických dálavách.

Pánský a dámský stůl si jeden druhého nevsímaly, dokud nedošlo na neobvyklého ptáka, který mohl být docela dobře JÍM i JÍ.

„Co s ním?“ drbal si lalok na krku předseda poroty sameček při pohledu na těžko zařaditelný exemplář.

„Nepoužívejte mužský rod, kdy se vám zachce, vy zůstaňte patriarchální opice!“ počastovala ho porotkyně, která nosila pánský klobouk, a zdálo se, že jí ve skutečnosti neleží na srdci hodnocení kanárů, ale něco jiného. Co to je, to však nikdo nevěděl.

„Správně. Neměli bychom se ptát, co s NÍM ani co s NÍ, nýbrž co s TÍM,“ rozumovala dáma u rohu stolu a špulila rty, až vypadaly jako ptačí zoban, takže se nikdo neodvažoval pípnout.

„Každý má to pohlaví, které si vybere, to bude co nevidět vědecký fakt!“ dupla podpatkem paní v klobouku a všichni s ní vehementně souhlasili, aby nevypadali jako netolerantní blbci.

Jen kdosi z davu, kdo nechtěl vystrkovat hlavu a schoval se za ostatní, se otázal: „A kolik těch pohlaví podle vás je, co?“

„Dvě, určitě jen dvě,“ dušoval se host, který chtěl zrovna v tu chvíli zaplatit páreček piv, ale hostinská se domáhala, aby uhradil dvojnásobek. Vznikl omyl. Ošizený pán byl ostatními považován za zvilého odpůrce existence třetího pohlaví. Dostal za nehoráznou nekořetnost púllitrem po hlavě a byl pro jistotu dvakrát vyloučen ze spolku chovatelů, přestože v něm vůbec nebyl a v hostinci se objevil náhodou.

„Dvě pohlaví? To je dneska málo. To možná v době jeskynních lidí, kdy bylo zatěžko uživit aspoň pána tlupy. Ale civilizovaná Evropa si může dovolit pohlaví, kolik chce, protože my jsme tak přežraní, že pro nás nic není luxus,“ servírovala svoje moudra paní s pánským kloboukem.

Z její promluvy plné slov o jídle dostali všichni hlad. Upejpvavost je opustila a dali se do kachny, přičemž úplně zapomněli přikrýt klece hadrem, a vystavení kanáři ztratili při pohledu na opečenou drůbež chuť zpívat.

„Nerozsoudili jsme náš pohlavní spor,“ připomínal prezident spolku a z nervozity kolem sebe plival knedlík.

Prošedivělý znalec se snažil opanovat situaci: „Tohle je zbarvením jasný sameček, tak proč to komplikovat?“

„Jenže má vajíčka,“ namítal důležitě majitel, který samým vzrušením jako jediný nejedl.

Pán, co býval před penzí školním inspektorem, se snažil zklidnit náladu: „Nesmíme se unáhlovat! Když potkáte někoho na ulici, copak hned víte, co je to za ptáčka? Ani národové se nepoznají jen tak. Co třeba Čech a Rus? Rozlišíte je? Podle nosu nebo kštice? Když jsme oba Slovani?“

Tenhle názor zdvihl ze židle doktora: „My že nerozeznáme našince od Rusa? Takhle doma o nedělním odpolední na první pohled. Samovar na stole se u nás nikdy neuchytí!“

„Prosím vás, vraťme se k těm kanárům, já pak mám ještě karetní závazky,“ díval se na hodinky zoufalý pán sedící úplně u hajzlíků. Mluvil ale tak potichu, že ho nikdo neslyšel.

„Já jsem optimista,“ skřehotal obtloustlý muž a tvářil se, bůhvíproč, jako šťastný pitomec. Sotva lapal po dechu a vypadal, že se rána nedožije. „Rus, ten má ve zvyku chválit vládce, i kdyby byl ten nejhorší na světě. A my? My na toho našeho nadáváme, i kdyby byl ten nejlepší ze všech. Takže já bych se o nás nebál. My a Rusko, to se

nepomíchá, ani kdyby nastalo stěhování národů nebo se zmátly jazyky jako v Babylóně.“

„Prosím vás, vraťme se k těm kanárům,“ připomínal pán, kterého svrběla esa v rukávu. Ale zase si ho nikdo nevšímal. Tentokrát ho překřičel poštministr. Ten těžce nesl, že tolik lidí plýtvá časem na starost o kanáry, když on už několik let marně žádá aspoň o jednoho poštovního holuba, aby s dopisy nemusel lítat tam a zpět jako postřelená koroptev. Jeho problémy ale nikoho nezajímal.

Řeči všechny unavily, a tak se zahleděli do talířů. Po kachně zmizely moučníky. Ty s punčem jako první. Na řadu přišel černý nápoj, který se poněkud troufale nazýval kávou. Kvůli krizi, co je stará jako lidstvo samo, nebylo kafe z Brazílie ani z Madagaskaru, ale z bukvic.

Po prvním loku všem zkysl úsměv a po druhém se debata stávala nechutnou. Pán s kanárem neznámého pohlaví tvrdil, že má ptáka pod obojí, a žlučovitě trval na tom, že by měl získat cenu ve všech disciplínách, protože je majitelem rarity a všechny konkurenty strčí do kapsy. Nakonec se domohl zřízení speciální kategorie, ve které soutěžil sám. Obsadil tak všechna místa na stupních vítězů najednou.

Školní inspektor odkojený sportovním duchem antických olympiád radši mlčel, protože vedle Homéra hltal v mládí Chelčického a od něj se naučil, že Češi se neperou. Obzvláště ne, když je důvod.

Teprve teď si účastníci výstavy, opojení ideálem pohlavní rovnosti, bratrství a sesterství všech se všemi, všimli, že u výčepu stojí tmavá postava s turbanem kolem

hlavy. Dost možná to byl emír na cestách. Ale úplně stejně dobře mohl ten arabský obr prchat kdoví před čím a neradno vědět odkud. To byla nová situace, protože až do té doby se všichni v lokále vzájemně znali. Teď se drželi od cizince stranou a začali si špitat.

„Nedávno jsem v našem okresním městečku navštívil na divadle hru. Ruská, myslím, byla, protože tam nebyl ani jeden člověk poctivec,“ poznamenal prezident spolku. „A v tom kuse šlo o revizora, co se z něj vyklubal PODVODNÍK!“

Vystavovatelé si začali vyděšeně šeptat: „A co když ten mouřenín taky není to, na co vypadá? Anebo hůř, co když právě to, na co vypadá, skutečně je? Prý že je z Casablanky, to určitě!“

Chovatelé obezřetně postupovali lokálem, semknutí jako letící hejno. Když se pohnul jeden, jeho směr napodobili další. Orientálec instinktivně hmatal po zahnuté čepeli za pasem, pak ale ruku zase stáhl, protože lidu jeho země se zapovídalo, aby host užil násilí proti hostiteli. Než aby někoho neprávem zabil jako kuře, beze slova odešel.

Když za ním zaklaply dveře, dáma s pánským kloboukem promluvila za všechny: „Mně přece vůbec nevádí, když někdo neví, jestli je Slovan, nebo Slovanka. Ale když jeden ví, že Slovan není, tak co sem k nám leze? Kam bychom přišli, kdybychom si sem pustili kukačku, co má úplně jiná vejce než my? To by nám mohla z hnízda vyhodit to nejcennější, co jsme si vyseděli vlastními těmi... tradicemi. Smysl pro rovnost a bratrství!“

Nikdo si nevšiml, že když mouřenín odcházel, tak z pomsty, nebo možná z žertu, kdo ví, pootvíral klícky. Teď už bylo pozdě. Kanáry do jednoho vdechla doktorova doga.

Majitel psa musel všem vyplatit tučnou náhradu. Jedinou výjimkou byl kanár pod obojí. Soud v jeho případě nedokázal stanovit výši škody, protože žalobce neuměl doložit, zda se jednalo o samičku, nebo o samečka.

„A pak věřte, že někdy bude spravedlnost pro všechny bez rozdílu!“ vykřikla dáma v pánském klobouku, které tolik ležela na srdci pohlavní rovnoprávnost. Aby svému protestu dodala váhu, ihned v soudní síni podala žádost o změnu pohlaví.

Z její zdravotní zprávy podepsané vědeckým konzi-
liem uvádíme: „Pacientka žádá o provedení změny po-
hlaví z mužského na ženské, ačkoliv podle lékařského ná-
lezu ženou již od narození je. Jak uspokojit její potřebu,
Bůh sud!“

Záhada vypozerovaná starým restaurátérem:

*Když onu místnost opouští dáma,
odchází z TOALETY.*

*Když ze stejných dveří vyjde muž,
opouští HAJZLÍK.*
